

L'escritura del Tapís de la Catedral de Girona

per
Anscarl M. Mundó

Encara que breument, degut a la manca de temps, convé parlar de les lletres que omplenen diversos espais d'aquest incomparable tapís gironí de la creació. L'estudi paleogràfic —que convindrà oferir amb anàlisis detallades en una altra ocasió— condueix a unes conclusions força segures, segons el meu criteri.

Les lletres van repartides en diversos registres. Totes són majúscules capitals dites «quadrades», de les que s'usaven en les inscripcions i en els títols dels còdexs de luxe. No n'he remarcat cap de típica uncial.

Els tamanyos són diferents: les lletres del cercle petit són contrastades, és a dir, que observen els gruixos i prims que produeix una ploma tallada de biaix. Això indica que la preparació del dibuix traçat damunt del canemàs o cartó (que serien peces de pergamí) fou feta per un tècnic callígraf molt expert.

Les lletres del cercle gran presenten un artifici decoratiu que consisteix en uns pics blancs a l'interior dels pals, que els donen una aparença d'ornades amb gemmes o pedres precioses i que recorden peces d'orfebreria. Gairebé totes presenten uns reforços decoratius a les extremitats en forma de petites fulles o flors, que fan pensar en els de certes pàgines decorades de manuscrits precarolingis.

Les altres lletres de les llegendes que il·lustren les escenes i figures són més petites, gruixudes, menys contrastades i d'una regularitat notable.

L'escritura conté molt poques abreviatures: només les clàssiques dels noms sagrats, les terminacions en lletres nassals i alguna altra d'origen antic. Només hi ha un parell de lletres conjuntes de tradició també molt antiga. Els punts a mitja alçada per a separar algunes paraules són també de tradició clàssica.

No sé veure-hi res que emparenti aquesta escriptura amb la tradició visigòtica o d'influència mossàrab.

Aquestes característiques, em sembla a mi, exclouen una datació tardana, és a dir, el segle XII, al que s'havia atribuït el tapís de Girona. El conjunt de textos escrits al seu damunt i brodat amb tanta fidelitat (hom no hi troba més que alguns petits errors gràfics) fan pensar més aviat en un taller escriptori que conserva encara la tradició carolíngia, que en al-

Algunes de les lletres del cercle gran amb l'artifici decoratiu que els hi donen una aparença de peces d'orfebreria.

guns aspectes recorda les grans bíblies de Ripoll. No gosaria datar aquestes característiques més enllà de mig segle XI.

D'antuvi l'escriptura no demostra l'origen gironí o català del tapís, encara que tampoc no l'exclou. Però sí que hi ha un detall que l'afavoreix decididament. El text d'una de les llegendes bíbliques comença amb **ubi**, el que és una característica assenyalada com a típica dels manuscrits bíblics hispànics. Com que ja s'ha dit que l'escriptura no presenta cap influència mossàrab o de tradició visigòtica, aquesta peculiaritat del text només es podia donar a Catalunya

en l'època en que va ésser teixida aquesta peça cabdal de l'artesanía, que ara podem dir catalana.

Girona posseeix encara una altra peça brodada antiga, d'època comparable a la del tapís descrit: és l'estola dita de Sant Narcís, que té una llarga inscripció de lletres similars a les del tapís, si bé d'una altra tècnica més rudimentària. Va ésser brodada per una dama anomenada Maria, la primera artista catalana que firmà la seva obra. Qui sap si va col·laborar, no en el dibuix, però sí en el brodat del gran tapís de la Creació?

Mostra de les lletres de les llegendes que il·lustren les escenes del Tapís.

